

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XLV. Cornelivs Bentivolvs Ferrariensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

CORNELIVS BENTIVOLVS FERRARIENSIS.

Cornelius tit. S. Hieronymi Illyricorum Cardinalis Bentivolus Ferrariensis natus est A. 1668. 27. Maij, ex Bentivolorum decantatissimâ per orbem Familiâ, quæ magnam sibi in Historiâ partem vindicat. Eorum vetustissimam Originem ad Entium quemdam, è Sardinia Regibus, plerique referunt. Ergo Regiæ Originis Bentivolorum Gens habenda; certè Aragoniæ Reges, aliòsque complures per Europam Principes, affinitatibus complectebatur. Hinc Regiorum Spirituum retinens Bentivolorum Gens, sub initium Sæculi XV. cum magnis Italia motibus concuteretur, Bononiæ dominatui iminebat. Joannes I. Bentivolus armis strenuus An. 1400. spei compos factus; verùm Anno 1402. cruentâ acie victus, vitâ pariter & dominatu exuebatur, Bononiâ ad Pontificem redeunte. Brevi tamen iterum jacâ aleâ, ad Bentivolos, Annibale Duce, Bononia revolvebatur; sed eo An. 1445. ad aras obruncato, successio ad Joannem II. Bentivolum, Annibalis filium, revolvebatur. Joannes bellicâ gloriâ Bentivolorum nomen longè illustrissimum per Italiam reddidit: Pontifici Sixto IV. & Herculi Ferrariæ Duci adversus Venetos armis junctus, multa feliciter confecit; certè Cæsaris Borgiæ, Italiæ Imperio affectantis spem, armis abruptit. Neque tamen ea felicitas diu tenuit, & sua clade probè edoctus est, quanto facilius sit, novum Imperium acquirere, quàm semel obtentum retinere. Nam à Julio II. An. 1506. ingenti exercitu collecto, Bononiâ exigebatur, & penè Septuagenarius in exilio biennio abhinc obibat, Bononiæ Ducum ex Bentivolis ultimus, quæ urbs modò sub mitissimo Pontificis Regimine leniter requiescit. Mansit tamen inclytum Bentivolorum nomen; ex quibus Cornelius Bentivolus, apud Guisios Principes in Galliâ gratosus, eorum favore militarem præfecturam in Galliâ obtinuerat; & cum in Martiâ Scholâ sumus evasisset, Alphonsus II. Ferrariæ Dux ad se evocârat, ut suis copiis summa cum potestate præficeret: cui egregiam Bentivolus in bello operam præstitit; & præsertim in Ferrariâ muniendâ, sumam, quam in bellicis machinationibus hauserat, sapientiam exhibuerat. Sed fuerit magnus ille in se; multò tamen Major in Guidone filio fuisse videtur. Is S. R. Eccl. Lumen, Italiæ Sydus longè Illustrissimum, & Bentivolorum singulare decus & ornamentum evaserat. Natus erat An. 1579. Absolutis in Academiâ Pataviensi Juris Prudentiæ Studiis, Romam ad capeffendam Rempublicam accedebat. Cum Clemens VIII. Princeps oculatissimus, egregiam Ejus indolem introspeffisset, primò sibi eum à cubiculis honorarium ministrum, tum secretum ab Arcanis Epistolis scribam elegerat. A Paulo V. Clementis Successore, in Referendariorum Ordinem adscitus, ac insuper Archiepiscopus Rhodiensis creatus, Belgicam Provinciam, ut Nuntius Apostolicus administravit. Albertus Archidux Austriae Belgii Gubernator eum tam charum habebat, ut in difficillimis Reipublicæ temporibus ejus consilio perpetuò uteretur; evaserat enim Belgicarum rerum callentissimus, prout etiam Belgicam historiam vulgari idiomate conscripserat, in quâ cum libero Stylo adversus Batavos uteretur, calamum in eum strinxerant satis mordacem. Postea à Paulo Nuntius in Galliam missus est, ubi Regis Ludovici XIII. benevolentiam tantùm sibi conciliaverat, ut eum Vicarias Régni sui apud Romanum Pontificem Protectoris partes agere voluerit; hinc virum meritissimum Paulus Pontifex Presbyterum Cardinalem creaverat, antea quàm è Galliâ discederet. Titulo S. Joannis ante Portam Latinam fuerat

fuerat insignitus; & rectè: cum latinè loqueretur, & scriberet castissimè. Tam accurata etiam Etruscè loquendi scribendique elegantia in eximio Viro erat, ut nunquam ad Urbanum VIII. accederet, quin, ipso fatente, ejus à mœrore ad hilaritatem, lætitiàmque animum traduceret. An. 1641. Episcopus Prænestinus nominabatur. Urbano VIII. vitâ functo, nihil propius erat, quàm ut is ad Pontificatûs apicem perveniret; nam cum Hispanis & Gallis gratissimus esset, cum apud utrosque Legationem præclarè obisset, utraque Natio, licet diversis aliàs studiis invicem abirent, in eum conspiratura videbatur. Conclave tamen ingressus Guido, palam omnibus dixerat, vitæ sibi finem adesse; nec suffecturas sibi vires ad ea incommoda perferenda, quæ sustinere loci angustia cogent. Dicitur, factum! decesserat piissimè An. salutis 1644. ætatis 67. in Palatio Vaticano: Sic verificata pariter erat Harioli edictio, ipsum in Vaticano moriturum vaticinantis. Libros reliquit suæ monumenta prudentiæ, dictam Belgicam historiam: Legationem suam Belgicam: Descriptionem Trojæ: Commentaria rerum Ecclesiasticarum: Egregium volumen epistolarum ad varios scriptarum, dignissimum opus, quod in doctorum manibus versetur. Sic Hesperus ille in Cœlo Bentivolorum An. 1644. occubuit, novo felicitatis Bosphoro An. 1668. iisdem Bentivolis orituro, qui spem Pontificatûs cum altero sepultam, Nepos dignissimus in se resuscitet. Est ille Eminentissimus noster Purpuratus Cornelius Bentivolus, de quo est, cur sibi Patria Ferraria multum congratuletur. Prout à Sanctitate Roma, à Nobilitate Neapolis, à Vetustate Ravenna, à Magnitudine Mediolanum, ab ædium Superbiâ Genua, à Divitiis Venetiæ, à Felicitate Mutinæ, à Dignitate Ferraria, à Fertilitate Bergomum, à Sedulitate Lucca, ab admirandâ pulchritudine Florentia, à Grassa pinguedine Bononia, à Doctrinâ Patavium, à Miraculis Lauretum, ab Amoribus & Delitiis Capua, ab Italis cognominantur, ita Ferraria Bentivolorum Patria à Civilitate nomen sibi unicè vindicat; imò Civilitatem ipsam progignere visa est, quando Cornelium Bentivolum Orbi dedit, quem ingenio tam amœno dicunt, ut Nuntius ad Gallos missus, in blandos eorum morès, nec tristi Saturno graves, sese facilè insinuaret; quibus cum Itala accederet sagacitas, non potuit non in omnibus pro sede Pontificia negotiationibus esse felicissimus; erat tamen magna Negotiorum moles Prudentissimo Viro exhaustienda. Nam ejus Nuntiatura in turbulenta Galliæ tempora inciderat, ubi Quesnellus apud multos (nam subtiliter peccare visus) patrocinium inveniebat: ea calamitas sub minorenni rege latius serpebat, multo per reliquam Europam strepitu excitato. Heterodoxi de novâ Gallicanâ Ecclesiâ nescio quid per orbem blaterabant, & ineptiæ Sapientibus videbantur, quidquid ii plenis buccis de iis Galliæ motibus ubique crepitabant. Non ea erat unquam Galliæ labe, quæ insanabilis videretur; & Bentivolus Æsculapius fuit, qui vulneri cicatricem unâ obduceret. In mutuos amplexus & oscula An. 1720. doctissima Galliæ Lumina coibant, & nihil quod S. R. E. Constitutionibus adversaretur, adversæ etiam factionis Principes sanctè profitebantur. Staturam suam Authoritatem Saluberrimis Sanctionibus à Pio V. & Alexandro VI. Pontificibus adversus Jansenismum jam olim latis. Sartam, testam per Galliam futuram Clementis XI. Sanctissimam Constitutionem, quæ incipit UNIGENITUS &c. desinant itaque Sectarii, inani veluti somnio præcincti credere, Gallicum solem ex integro Eclipsin pati, cui aliquam Quesnellus labem affudit. Inter ista nubila, sub fortissimis Pontificiarum Constitutionum propugnatoribus Rohannis, Biffis, Potieris, Polignacis, Malleis &c. &c. Serenior Sol prodiit; & Quesnelliana hæc Philosophia, quæ tot damnabiles æquè ac periculosos aphorismos unâ secum attulit, in oculis Christianissimæ Galliæ jam evilescebat incipit. Necdum nodus tam intricatus evasit, ad quem dissolvendum Alexandri gladio opus sit. Benedicti XIII. Cœlis data, terris concessa Sapiencia hujus difficultatis ex integro dissolvendæ Solutrix erit: Aut si etiam Necessitates Galliæ acerbiora remedia reposcerent, in Ludovicis Regi-

Regibus Alexandri, Regio gladio difficultates enodaturi, non desiderarentur. Planè Bentivolus, quamdiu in Regiâ aula versabatur, in eo totus fuerat, ut Principem Aureliacensem, Galliæ Ministrissimum verbis efficacissimis animaret, ut pro iis Scintillis extinguendis, properè aquam affunderet: *In celeritate victoriam sitam, evuendum solium, antequam firmas radices ageret: non ejusmodi Rem esse, quæ cunctando restitueretur: presentem morbum properâ medicâ ope, ne porrò ingravesceret, egeret.* Alia etiam lis, sed faciliè consopienda, in ejus Nuntiationem incidebat. Rupellæ Sanctorum Episcopo de finibus & redditibus cum vicinis Episcopis negotium enascebatur: Interponebat Bentivolus apud Sacram sedem suam autoritatem, & res ita ex æquo decidebatur, ut utrisque satisfaceret. Fuerat Rupella Sæculi XV. & XVI. Sæctæ Hugonotticæ fortissimum propugnaculum: inde caput extulit hæresis per Franciam, Henrico II. Francisco II. ejus filio, Carolo IX. & post eum Henricis III. & IV. & ultimùm Ludovico XIII. multoties insultare visa. Ludovicus caput rerum petendum ratus; urbem terra, marique obsessam tam arctè premebat, ut fame A. 1628. ad deditionem compelleretur. Ad æternam memorabilis ejus victoriæ memoriam, qua Hugonottica Sæcta per Galliam prostrata jacuit, Ludovicus XIII. statuerat, cum sedis Pontificiæ autoritate, Episcopalem sedem ibi erigere; ut ubi hæresis vexilla fixisset, Christianæ erigerentur monumenta Pietatis. Ea res exitum demum consecuta erat A. 1648. sub Ludvico XIV. qui Hugonotticam Sæctam, paterno ferro magna ex parte accisam, non degener filius omnino prostraverat, regnóque expulerat; sed remanserant de finibus lres; quas Bentivoli, ut ajebam cura, amicabiliter discussèrat, Hinc Eximiæ dotes eum dignissimum effecerant, quem Philippus Aureliacensis in amoribus haberet, & religiosissimum crederet, cum Aulam pro Sacrà Religione adversus Quesnellianos tuendâ iterum iterumque irremisso studio pulsaret; Ante omnes Sacra Roma in remunerandis Eximiis Viris utique oculatissima, ad honorum culmen hanc Virtutem sibi elevandam ducebat. Jamdum An. 1712. Carthaginensium Archiepiscopum denominaverat; ejus videlicet urbis, quæ Romæ quondam æmula, sumum denotaret. Certè nimium quantum Eminentissimus Bentivolus aspirat, ut Vineam Domini ibi noviter riget & plantet. Enimverò Carthaginensis sedes, quæ olim CXXV. sub se habebat Episcopos alios, hodie dum miserè squallet, facta sub tributo Domina Gentium. Urbs ipsa ad exiguum vicum redacta, ab hortulanis ferè solis, utpote frugum feracissima hodie inhabitatur. Utinam novus Hortulanus accedere possit Cornelius Bentivolus, & destructissimus indubiè hortus, sedulissimâ ejus Antistitis culturâ refloresceret: Tertullianos & Cyprianos Carthaginenses imitaretur, qui Ecclesiam calamo, ore, doctrinâ solidârunt. Quanta gaudiorum seges Religiosissimo ejus pectori acceverat, cum Philippus V. Hispaniarum Monarcha sub exitum An. 1720. Septem in Africa (Ceutam hodie dum appellant) ad fretum Herculeum quinque lustris à Mauris totius Imperii viribus obsessam, arctâ obsidione, Barbaris inde depulsis, liberaret! Neque quidquam ei magis in votis fuerit, quàm ut victricia Hispanorum signa per Affricam ubique figerentur, & sua Carthago, Ecclesiæ restituta, novos triumphos celebraret. E Galliâ Bentivolus, Purpuram Romæ, & rubeum Galerum è manibus Clementis XI. acceptaturus, A. 1720. revertebatur. In eum Purpuræ honorem veniebat die 29. Nov. An. 1719. Causas Clemens XI. luculenter exprimebat, disertè pronuntians, *eum non sine diuturnis laboribus, angustiis plurimis, rerumque ac temporum asperitatibus maximis summa fide summâque diligentia suam Nuntiationem explevisse.* Rubeum Biretum Ferrariam Abbas Rasponus afferebat. Inde Romam Regalis Purpuræ decorus Majestate ingrediebatur. Octoginta currus, Romana decori Magnificentiâ, venienti præsto erant. Quos inter Princeps Marcus Antonius Borghesius acceptissimum sibi Cornelium Bentivolum decen-tissimâ Aulæ Pompæ excipiebat. Cum è manibus Pontificis rubeum pileum acciperet, Jacobum Eduardum Stuardum (quem Sacra Roma Angliæ Regem nuncupat) spectatorem habebat; dignissimus enim Bentivolus visus, in quem, ceu virtutum prototypon Europæ Reges, affinitatum etiam vinculis Bentivolis innexi, intuerentur,

No.